

RIIGIKOHUS
♦♦♦♦♦♦♦♦

ÕIGUSTEABE- JA KOOLITUSOSAKOND

**Riigikohtu praktika tsiviilasjades
september–detsember 2019**

Aktuaalse praktika ülevaade

Mariliis Segasaar

koolitusnõunik

Kätlin Piho

analüütik

Kristel Möller

peaspetsialist

Tartu

2019

SISUKORD

1. STATISTILINE ÜLEVAADE	3
2. AKTUAALNE PRAKTIKA.....	4
2.1. MATERIAALÕIGUS	4
2.1.1. Teose vaba kasutamine (2-16-17491/52)	4
2.1.2. Ühisvara pankrotimenetluses (2-16-9434/88).....	6
2.1.3. Pärandvarasse kuuluva nõude aegumine (2-17-12712/24)	7
2.1.4. Juhatuse liikme tagasikutsumine „mõjuval põhjusel“ (2-17-10474/80)	7
2.2. MENETLUSÕIGUS.....	9
2.2.1. Tööõnnetuse kindlakstegemise kord (2-17-11858/48).....	9
2.2.2. Võlgniku kohustustest vabastamise menetluse lõpetamine (2-11-24696/82).....	10
2.2.3. Notari õigus keelduda taotletud ametitoimingu tegemisest (2-17-11283/58).....	11
2.2.4. Teabe ja dokumentide saamine pankrotimenetluses (2-15-17822/110).....	12
2.2.5. Helisalvestatud tunnistajate ütluste protokollimine (2-16-122860/45).....	14
2.2.6. Kohtualluvus Brüsseli I (uuesti sõnastatud) määruses (2-19-4463/10)	15
2.2.7. Esialgne õiguskaitse perekonnaasjas. Brüssel II <i>bis</i> määruse art 19 ja 20 (2-19-5903/67)	16
2.2.8. Ringkonnakohtu kohustus asja ise lahendada (2-16-122860/45 ja 2-18-6663/33).....	17
2.2.9. Apellatsioonkaebuse menetlusse võtmisest keeldumine (2-18-6718/49 ja 2-18-6663/33).....	18
LISA 1.....	19

1. STATISTILINE ÜLEVAADE

1. septembrist kuni 31. detsembrini 2019 tegi Riigikohtu tsiviilkolleegium põhistatud lahendi 58 tsiviilasjas, sealhulgas lahendas kolleegium kogu koosseisus kolm tsiviilasja. Eriarvamus kirjutati ühele lahendile. Neljas asjas andis kolmeliikmeline koosseis asja lahendada kogu koosseisule.

Sisult jagunesid tsiviilasjades tehtud lahendid järgmiselt.¹ Materiaalõiguse osas oli kõige rohkem lepingulistest suhetest tulenevaid vaidlusi. Neid lahendas kolleegium kaheksas asjas. Seitsmes asjas käsitleti omandivaidlusi, viies asjas puudutati ühinguõigust. Lisaks lahendati näiteks ka ühisvara jagamisega seotud vaidlusi, alusetult saadu väljamõistmise nõuet, autorõiguste rikkumisega seonduvat nõuet.

Menetlusõiguses selgitas kolleegium kohtualluvuse kindlakstegemise osas Brüsseli I (uues sõnastuses) määruse kohaldamist müügilepingut puudutavate nõuete puhul ja tarbijakrediidilepingu osas. Samuti selgitati kohtualluvuse kindlakstegemist ja esialgse õigussuhte reguleerimist olukorras, mil erinevate liikmesriikide kohtutes on algatatud ühel ajal menetlus samal alusel ja sama lapse kohta. Menetluslikke küsimusi ringkonnakohtus käsitles tsiviilkolleegium kaheksas asjas. Pankrotimenetlust puudutas neli asja. Lisaks käsitles kolleegium notari tõestamistoiminguid, helisalvestatud tunnistajate ütluste protokollimist, jaotuskava vaidlustamist täitemenetlusest ning võlgniku kohustustest vabastamise menetluse lõpetamist.

Järgneb ülevaade 1. septembrist kuni 31. detsembrini 2019 tsiviilasjades tehtud lahenditest, milles Riigikohus on andnud olulisemaid uudseid seisukohti õigusaktide tõlgendamisel või mis on olulised praktika ühtlustamise seisukohalt. Vaatamata sellele, et tegemist on Riigikohtu praktika ülevaatega, tuleb silmas pidada, et Riigikohus võtab õiguslikke seisukohti üksnes kohtulahendites. Ülevaates esitatu ei ole võrdsustatav Riigikohtu lahendites väljendatud seisukohtadega.

¹ Kõik lahendid on ära toodud Lisas 1.

2. AKTUAALNE PRAKTIKA

2.1. MATERIAALÕIGUS

2.1.1. Teose vaba kasutamine ([2-16-17491/52](#))²

Tsiviilkolleegium selgitas kogu koosseisu otsuses, et registreeritud huvikoolile laieneb autoriõiguse seaduses sätestatud erand, mis võimaldab kasutada õppeprotsessis fonogramme teose esitajatele ja fonogrammitootjatele tasu maksmata. Kolleegium tugines oma seisukohti põhistades ka EL määrustele ja Euroopa Kohtu praktikale.

Kolleegium käsitles esmalt MTÜ Eesti Esitajate Liidu õigust esitada hagi esindades Eesti Fonogrammitootjate Ühingut.

Kolleegium selgitas, et kollektiivse esindamise organisatsiooni õigus teostada õiguste omajate õigusi saab tuleneda kas lepingust või seadusest. Autoriõiguse seaduse (AutÕS) § 76 lg 1 kohaselt on autoritel, esitajatel, fonogrammitootjatel, televisiooni- ja raadioteenuse osutajatel ning teistel autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õiguste omajatel õigus asutada kollektiivse esindamise organisatsioone. Üldjuhul teostab kollektiivse esindamise organisatsioon AutÕS § 79 lg 6 järgi oma liikmete õigusi. Teise kollektiivse esindamise organisatsiooniga esinduslepingu sõlmimise korral on kollektiivse esindamise organisatsioonil õigus teostada ka teise kollektiivse esindamise organisatsiooni liikmete õigusi. Nendel juhtudel on kollektiivse esindamise organisatsiooni esindusõiguse aluseks kas liikmega või teise kollektiivse esindamise organisatsiooniga sõlmitud leping. Erandina eelnevast näeb AutÕS § 79 lg 7 ette, et õiguste omajate õiguste ning seaduslike huvide ilmse rikkumise juhtudel on kollektiivse esindamise organisatsioonil õigus esindada kõiki õiguste omajaid ilma volituseta. Viimati nimetatud juhul tuleneb kollektiivse esindamise organisatsiooni esindusõigus vahetult seadusest.³ Kui kollektiivse esindamise organisatsioon tugineb oma liikmete või nende isikute õiguste rikkumisele, kelle õigusi ta teostab muu lepingu alusel, peab ta hagi rahuldamise eeldusena tõendama, et kostja kasutab nende isikute õigusi. Kui aga kollektiivse esindamise organisatsioon tugineb hagi esitamise alusena AutÕS § 79 lg-le 7, peab ta hagi rahuldamiseks tõendama, et esineb õiguste omajate õiguste ilmne rikkumine.⁴

Järgmiseks analüüsis kolleegium teose üldsusele suunamise definitsiooni, teose esitaja ning fonogrammitootja õiguste piiranguid ja samuti teose vaba kasutuse erandeid.

AutÕS § 72 lg 1 kohaselt, kui ärilisel eesmärgil avaldatud fonogrammi või selle reproduktsiooni kasutatakse üldsusele suunamiseks, siis on teose esitajal ja fonogrammitootjal õigus saada õiglast tasu. Üldsusele suunamine on defineeritud AutÕS § 10 lg-s 1. Kuigi AutÕS § 10 asub AutÕS 2. ptk-s, mis reguleerib autoriõigusega kaitstavaid teoseid, on §-s 10 sätestatud üldsusele suunamise definitsioon kolleegiumi arvates kohaldatav ka autoriõigusega kaasnevate õiguste, sh esitajate ja fonogrammitootjate õiguste puhul.⁵ Kui tantsutundides esitatakse kõlarite kaudu fonogrammidele muusikat, tehes seeläbi fonogrammidele salvestatud helid üldsusele kuuldavaks, on tegemist fonogrammide üldsusele suunamisega AutÕS § 72 lg 1 tähenduses.⁶

Teose esitaja ja fonogrammitootja õiguste piirangud on kehtestatud AutÕS §-s 75. Viidatud sätte lg 1 p-des 1-5 on loetletud konkreetsed vaba kasutuse erandid. AutÕS § 22 näeb ette erandi

² RKTko 27.11.2019, [2-16-17491/52](#).

³ Samas, p 12.2.

⁴ Samas, p 12.3.

⁵ Samas, p 13.2.

⁶ Samas, p 13.3.

teose avalikuks esitamiseks, mille kohaselt on autori nõusolekuta ja autoritasu maksmiseta, kuid kasutatud teose autori nime või nimetuse, kui see on teosel näidatud, kohustusliku äranäitamise lubatud teose avalik esitamine õppeasutustes vahetus õppeprotsessis nende asutuste õpetava personali ja õpilaste poolt ning tingimusel, et kuulajaskonna või vaatajaskonna moodustavad õpetav personal ja õpilased või teised isikud, kes on otseselt seotud õppeasutusega, kus teost avalikult esitatakse. Tulenevalt AutÕS § 75 lg 1 p-st 6 kohaldub AutÕS §-s 22 sätestatud vaba kasutuse erand ka teose esitajate ja fonogrammitootjate õiguste kasutamisel.⁷

Kolleegium leidis, et huvikooli saab pidada õppeasutuseks AutÕS § 22 tähenduses. Kolleegiumi arvates tuleb AutÕS §-s 22 kasutatud terminit „õppeasutus“ sisustada sarnaselt selle tähendusega haridusseaduses, mille § 19 lg 1 kohaselt on õppeasutus haridusasutus, kus toimub õpetamine ja õppimine vastavalt õppekavale.⁸ Teistsugusele järeltulele jõudmiseks termini „õppeasutus“ sisustamisel AutÕS § 22 tähenduses ei anna alust ka asjassepuutuv Euroopa Liidu õigus.⁹

Kolleegium väljendas arvamust, et huvikooli käsitamist õppeasutusena ei välista ka see, kui huvikooli tegevus toimub mitmes kohas. Sellega seonduvalt on Riigikohus varasemas praktikas leidnud, et AutÕS §-s 22 kasutatud terminit „õppeasutus“ ei saa tõlgendada liiga kitsendavalt ning selle kohaldamisel on eelkõige oluline, kas kontsert või muu üritus toimub õppeasutuse tegevuse raames ja õppeasutuse valiku kohaselt.¹⁰ Samuti võib eraõigusliku juriidilise isiku peetav huvikool olla käsitatav õppeasutusena AutÕS § 22 tähenduses ka siis, kui vastaval juriidilisel isikul on ka teisi tegevusalasid lisaks huvikoolina tegutsemisele. Sel juhul saab see juriidiline isik tugineda AutÕS §-st 22 ja § 75 lg 1 p-st 6 tulenevale erandile vaid lähtudes teoste ja fonogrammide üldsusele suunamisest, mis toimub huvikooli tegevuse raames vastavalt huvikooli õppekavale. Kolleegium on ka varasemas praktikas leidnud, et hindamisel, kas tegevusele kohaldub AutÕS §-s 22 sätestatud erand, on määrav selle tegevuse eesmärk.¹¹ Seda, et vaba kasutuse erandite kohaldamisel tuleb lähtuda tegevusest endast, mitte nt asjaomase asutuse organisatsioonilisest struktuurist või rahastamisvahenditest, kinnitab ka infoühiskonna direktiiv.¹² Ka see, et huvihariduse omandamise eest küsitakse õppemaksu, et välista iseenesest AutÕS § 22 kohaldamist.¹³

Otsuses märkis kolleegium ka seda, et huvikooli puhul saab õpetavaks personaliks AutÕS § 22 tähenduses lugeda lisaks töölepingu alusel töötavatele isikutele ka muid isikuid, kes tegelevad huvikoolis huvihariduse pakkumisega. Huvikooli seaduse § 18 lg 1 kohaselt hõlmavad huvikoolis õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajad eelkõige huvihariduse spetsialiste, õpetajaid, kutseõpetajaid, treenereid ja noorsootöötajaid.¹⁴

AutÕS § 75 lg 2 kohaselt on vaba kasutamine lubatud vaid tingimusel, et see ei ole vastuolus tavapärase kasutamisega ega kahjusta põhjendamatult autoriõigusega kaasnevate õiguste omaja seaduslikke huve. Selleks, et kontrollida, kas erandi kohaldamine tagab konkreetses olukorras

⁷ Samas, p 14.

⁸ Samas, p 15.2.

⁹ Vaata lähemalt p-s 16.1–16.3 viidatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. a direktiiv 2001/29/EÜ, autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (infoühiskonna direktiiv) ja sellega seonduv Euroopa Kohtu praktika.

¹⁰ RKTko 27.11.2019, [2-16-17491/52](#), p 18; RKTkm 27.02.2017, [3-2-1-159-16](#), p 17.

¹¹ RKTko 27.11.2019, [2-16-17491/52](#), p 19.

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. a direktiiv 2001/29/EÜ, autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas.

¹³ RKTko 27.11.2019, [2-16-17491/52](#), p 19.

¹⁴ Samas, p 20.

sellise tasakaalu, tuleb arvesse võtta kõiki juhtumi asjaolusid.¹⁵ Kasutusviisid, mis vastavad teose kommertseesmärkidel kasutamisele, kahjustavad põhjendamatult teose esitajate õigustatud huve, mida õigusega õiglasele tasule just kaitstakse.¹⁶

Teose vabaks kasutamiseks ilma esitaja ja fonogrammitootja loata ja tasu maksmiseta peavad olema täidetud kõik AutÕS §-s 22 sätestatud tingimused. Kolleegium leidis, et olukorras, kus AutÕS §-le 22 tuginetakse AutÕS § 75 lg 1 p 6 kaudu teose esitaja ja fonogrammitootja õiguste piiramiseks, tuleneb sättest kohustus näidata lisaks autori nimele ära ka vähemalt teose esitaja nimi.¹⁷ Selle nõude täitmine on sättest tuleneva vaba kasutuse erandi kohaldamise kohustuslik eeldus, mille täitmist peab tõendama erandile tuginev isik.¹⁸ Lisaks selgitas kolleegium ka seda, et kuna AutÕS § 75 lg-s 2 nimetatud tingimuste täitmine on § 75 lg 1 p-st 6 ja §-st 22 tuleneva vaba kasutuse erandi kohaldamise eelduseks, peab kohus erandi kohaldamiseks § 75 lg-s 2 nimetatud tingimuste täidetust hindama sõltumata sellest, kas pooled sellele sättele tuginevad. Kohus saab AutÕS § 75 lg-s 2 nimetatud tingimuste täidetust hinnata poolte esitatud asjaolude põhjal, kusjuures erandi kohaldamist õigustavate asjaolude kohtule esitamise ja usutavaks muutmise kohustus on isikul, kes taotleb erandi kohaldamist.¹⁹

2.1.2. Ühisvara pankrotimenetluses ([2-16-9434/88](#))²⁰

Tsiviilkolleegium selgitas otsuses, et isegi juhul, kui pankrotivõlgniku ja tema abikaasa ühisvara jagamise nõue on aegunud, ei tähenda see, et pankrotihaldur saaks arvata ühisvara tervikuna pankrotivara hulka.

Pankrotiseaduse (PankrS) § 122 lg-te 4 ja 5 kohaselt saab pankrotivõlgniku abikaasa esitada ühisvara jagamiseks ja oma osa pankrotivarast välistamiseks hagi kuue kuu jooksul alates ajast, mil ta ühisvara pankrotivarasse arvamise teada sai või pidi teada saama. Kolleegium märkis otsuses, et teadasaamise või teada saama pidamise aeg ning ühisvara jagamise nõude aegumistähtaja kulgema hakkamine PankrS § 122 lg 5 mõttes eeldab, et esemed kajastuvad pankrotivara nimekirjas ning pankrotivõlgniku abikaasa on teada saanud või pidi teada saama, et esemed on pankrotivara nimekirja kantud.²¹

Eelkõige on halduri ülesanne leppida kokku pankrotivõlgniku ja tema abikaasa ühisvara jagamises kohtuväliselt või esitada vajaduse korral PankrS § 122 lg 1 alusel ühisvara jagamise nõue. PankrS § 122 lg 1 ei anna haldurile kaalutusõigust jätta kokkuleppel või nõuet esitades abikaasade ühisvara jagamata. Kolleegium rõhutas, et juhul kui pankrotivõlgnik on füüsiline isik, kes on abiellunud enne kehtiva perekonnaseaduse jõustumist või kelle varasuhteid reguleerivad seadusjärgse varasuhtena või valiku tagajärjel varaühisuse varasuhte sätted, peab haldur arvestama vajadusega jagada pankrotimenetluse korraldamiseks ka abikaasade ühisvara.²²

Kolleegium leidis, et PankrS § 122 lg-s 5 sätestatud kuuekuuline ühisvara jagamise tähtaeg ei ole põhiseadusega vastuolus, kuna ühisvara jagamise nõude aegumistähtaja möödumine ei muuda pankrotivõlgniku ja tema abikaasa ühisvara hulka kuuluvaid esemeid võlgniku lahusvaraks. Abikaasade ühisvaras olevad esemed jäävad nende ühisvaraks ka pärast seda, kui

¹⁵ Samas, p 21.1. Vt ka Euroopa Kohtu 3. septembri 2014. a otsus kohtuasjas nr C-201/13 Deckmyn ja Vrijheidsfonds, p 28.

¹⁶ Samas, p 21.1 Vt ka Euroopa Kohtu 15. märtsi 2012. a otsus kohtuasjas nr C-162/10 Phonographic Performance (Ireland), p 76.

¹⁷ Samas, p 21.3. Vt ka Euroopa Kohtu 1. detsembri 2011. a otsus kohtuasjas nr C-145/10 Painer, p 149.

¹⁸ Samas, p 21.3.

¹⁹ Samas, p 21.4.

²⁰ RKTko 09.09.2019, [3-16-9343/88](#).

²¹ Samas, p 18.

²² Samas, p 19.

ühisvara jagamise nõude aegumistähtaeg on möödunud. Seetõttu peab haldur PankrS § 126 lg 3 järgi tegema pankrotivara nimekirja märke, et tegemist on võlgniku ja tema abikaasa ühisvaraga. Pankrotihaldur ei või ühisvaras olevaid esemeid pankrotivõlgniku abikaasa nõusolekuta käsutada ning kui ta peaks seda tegema, on käsutamine perekonnaseaduse (PKS) §-st 31 tulenevalt tühine.²³

Lisaks märkis kolleegium, et pankrotivõlgniku abikaasal on õigus esitada ka tuvastushagi (TsMS § 368 lg 1) selleks, et teha kindlaks, kas mingi pankrotivara hulka arvatud ese kuulub ühisvarasse või mitte. Sellise tuvastushagi puhul ei kohaldu PankrS § 122 lg 5.²⁴

2.1.3. Pärandvarasse kuuluva nõude aegumine ([2-17-12712/24](#))²⁵

Kolleegium selgitas aegumise peatumist pärimise korral ning seda, kuidas arvestada PärS § 119 lg-s 1 sätestatud pärandist loobumise tähtaega.

Kõigepealt käsitles kolleegium pärandi üleminekut. Sõltumata sellest, kas pärijad selgitatakse välja viimse tahte või seadusjärgse pärimise reeglite alusel, läheb pärand pärijale üldõigusjärgluse põhimõtte kohaselt üle pärandi avanemisel ehk pärandaja surmaga (PärS § 1 lg 1, § 3 lg 1, § 4 lg 1, § 130 lg 1). Pärandi üleminek pärijale ei eelda täiendavate formaalsuste täitmist, sh pärimistunnistuse väljastamist. Nii lähevad pärandaja õigused ja kohustused, mis ei olnud pärandajaga lahutamatu seotud, pärijale üle tagasiulatavalt alates pärandaja surmast, sõltumata sellest, millal ja millisel viisil on pärija pärandi vastu võtnud või loetakse ta pärandi vastu võtnuks.²⁶

TsÜS § 166 lg-t 1 saab tõlgendada loobumissüsteemi arvestades selliselt, et pärandvarasse kuuluva nõude aegumine on peatunud ajani, mil pärija on pärandi PärS § 118 lg 2 kohaselt vastu võtnud, või ajani, mil ta loetakse PärS § 118 lg 1 kohaselt pärandi vastu võtnuks.²⁷

PärS § 119 lg 1 kohaselt on pärandist loobumise tähtaeg kolm kuud. Tähtaeg hakkab kulgema hetkest, kui pärija saab teada või peab teada saama pärandaja surmast ning oma pärimisõigusest. Pärandist loobumise tähtaeg ei hakka seega kulgema enne, kui täidetud on kaks kumulatiivset eeldust: pärija saab teada või pidi teada saama nii pärandaja surmast kui ka enda subjektiivsest pärimisõigusest. Kolleegium leiab, et pärimisõigusest teada saamine eeldab üldjuhul vaid seda, et pärija teab või peab teadma elulisi asjaolusid, millest tema subjektiivne pärimisõigus tuleneb. Pärijal ei pea olema õiguslikku arusaama pärimissüsteemi või pärimise õigusliku aluse kohta.²⁸

2.1.4. Juhatuse liikme tagasikutsumine „mõjuval põhjusel“ ([2-17-10474/80](#))²⁹

Tsiviilkolleegium selgitas otsuses, kuidas sisustada mõjuvat põhjust osatüingu juhatuse liikme tagasikutsumisel. Lahendis käsitles kolleegium lühidalt ka juhatuse asendusliikme määramise nõuet ja juhatuse liikmete esindusõiguse piirangute äriregistrisse kandmise võimalikkust.

Äriseadustiku (ÄS) § 184 lg 5 annab vähemusosanikule ja ka patiseisus 50% suurust osalust omavale osanikule osatüingu võimaluse nõuda juhatuse liikme tagasikutsumist kohtu kaudu olukorras, kus iseenesest oleks alus kutsuda juhatuse liige osanike otsusega tagasi, kuid osanikud ei saa sellist otsust vastu võtta, kuna neil ei ole tagasikutsumiseks vajalikku

²³ Samas, p-d 20–21.

²⁴ Samas, p 22.

²⁵ RKTko 09.09.2019, [2-17-12712/24](#).

²⁶ Samas, p 15.

²⁷ Samas, p 17.

²⁸ Samas, p-d 18-19.

²⁹ RKTko 18.12.2019, [2-17-10474/80](#).

häälteenamust.³⁰ ÄS § 184 lg 5 alusel esitatav juhatusel liikme tagasikutsumise hagi on osaühingu kaitseks kohaldatav õiguskaitsevahend olukorras, kus juhatusel liige käitub kahjulikult või ei ole võimeline ühingu juhtima, kuid teda ei ole mingil põhjusel võimalik osanike otsusega tagasi kutsuda. Kolleegium selgitas, et seega peab ÄS § 184 lg 5 kohaldamiseks juhatusel liige olema olulisel määral tegutsenud osaühingu huvide vastaselt kusjuures esiplaanil peavad olema osaühingu kui terviku huvid.³¹

Kolleegium märkis, et juhatusel liikme kohtu kaudu tagasikutsumiseks vajaliku mõjuva põhjuse sisustamisel on võimalik lähtuda võlaõigusseaduse (VÕS) § 196 lg 1 järgi kestvuslepingu erakorralise ülesütlemise põhimõtetest, arvestades juhatusel liikme ja osaühingu vahelise õigussuhte erisusi.³² Juhatusel liikme tagasikutsumise nõude esitamisel kohaldatakse iseenesest kolleegiumi arvates ka VÕS § 196 lg 3 ehk juhatusel liiget saab tagasi kutsuda üksnes mõistliku aja jooksul pärast seda, kui ülesütlemise aluseks olnud asjaoludest teada saadi, kuid kui tagasikutsumise alusena tuginetakse juhatusel liikme kohustuse rikkumisele, oleks kõnealune tähtaeg ületatud eelkõige juhul, kui tagasikutsumise nõude esitamise ajaks oleks möödunud rikkumisest tuleneva kahju hüvitamise nõude aegumistähtaeg (ÄS § 187 lg 3).³³

Kolleegium märkis, et juhatusel liikme tagasikutsumiseks ei anna alust asjaolu, et osanike koostöö on muutunud võimatuks. Osanike koostöö võib muu hulgas olla üks asjaolusid, mida mõjuva põhjuse olemasolu hindamisel kaalutakse. Kolleegiumi arvates on juhatusel liikme kohtu kaudu tagasikutsumist õigustav mõjuv põhjus eelkõige tema kohustuste rikkumine, mis on sedavõrd oluline, et osaühingult ei saa mõistlikult eeldada, et ta taluks selle isiku edasist juhatusel liikmeks olekut. Kohustuste rikkumine, mis õigustab juhatusel liikme tagasikutsumist, ei pea tingimata olema korduv või kestav ja võib olla ka ühekordne, kui see on äärmiselt raske ja osaühingut kahjustav. Mõjuvaks põhjuseks võib olla ka muu asjaolu, mis objektiivselt ja pärast osaühingu huvide kaalumist näitab, et kõnealune isik ei tohiks juhatusel liikmena jätkata (nt raske haigus, millest tulenevalt juhatusel liige ei suuda ühingu juhtida). Tagasikutsumise põhjendatuse hindamisel tuleb eelkõige arvestada osaühingu huvi säilitada tegevuse stabiilsus ja jätkusuutlikkus ning kaitsta selliselt ka osaühingu võlausaldajate ja teiste huvigruppide (töötajad, lepingupartnerid jt) huve.³⁴

Juhatusel liikme kohustuste rikkumine võib ÄS § 184 lg 5 järgi olla tema tagasikutsumise aluseks, kui kõiki asjaolusid kaaludes on osaühingu parimates huvides, et kõnealune isik ei jätkata juhatusel liikmena. Selleks peab kohus esmalt tuvastama, et juhatusel liige on oma kohustusi rikkunud, ja seejärel kaaluma, kas rikkumine on sedavõrd oluline, et osaühingu parimates huvides on juhatusel liikme tagasikutsumine. Hinnates kohustuste rikkumist juhatusel liikme tagasikutsumist õigustava mõjuva põhjusena, tuleb kohtul arvestada rikkumise asjaolusid, selle korduvust või kestvust, rikkumise mõju osaühingule, juhatusel liikme kavatsusi osaühingu suhtes ja muid niisuguseid asjaolusid.³⁵

Tõendamiskoormise osas märkis kolleegium, et kui väidetakse juhatusel liikme tagasikutsumise üle tema kohustuste rikkumise tõttu, peab hageja tõendama, et juhatusel liige on oma kohustusi rikkunud. Juhatusel liikmel seevastu on võimalik tõendada, et ta on tulenevalt asjaoludest siiski käitunud korraliku ettevõtja hoolsusega.³⁶

³⁰ Samas, p 12.

³¹ Samas, p 16.

³² Samas, p 13.

³³ Samas, p 23.

³⁴ Samas, p 15.

³⁵ Samas, p 19.

³⁶ Samas, p 20.

Kolleegium käsitles oma otsuses ka kohtu võimalust ÄS § 184 lg 6 järgi mõjuval põhjusel ning osaniku nõudel määrata väljalangenud juhatuse liikme asemele uus liige. Seejuures selgitas kolleegium, et juhatuse asendusliikme määramise eesmärk on tagada esindus- ja juhtumisorgani olemasolu sellisele äriühingule, mis on juhatuse liikme väljalangemise tõttu muutunud juhtimisvõimetuks. Seega kui äriühingul on juhatuse liige olemas, siis üldjuhul ei ole ÄS § 184 lg 6 kohaldamine võimalik. Samuti ei saa teise juhatuse liikme määramist põhjendada sellega, et enne ühe juhatuse liikme surma koosnes juhatuse mitmes liikmest ega ka sellega, et osanikel on õigus juhtimises osaleda, kuna seadusest tulenevalt ei kuulu osanikuõiguste hulka õigus olla valitud juhatuse liikmeks. Juhatuse liikmed valitakse ÄS § 168 lg 1 p 4 ja § 184 lg 1 esimese lause järgi osanike otsusega ja osanike otsused võetakse vastu häälteenamusega (ÄS § 174 lg 1).³⁷

Viimaseks selgitas kolleegium õiguse ühetaoliseks kohaldamiseks äriühingu juhatuse liikmete ühise esindusõiguse määramist kohtulahendiga ja kohtulahendi alusel äriregistrisse sellekohase kande tegemise piire. Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi (EL) 2017/1132, 14. juuni 2017, äriühinguõiguse teatavate aspektide kohta (kodifitseeritud) (EMPs kohaldatav tekst) art 14 *lit* d kohaselt peavad liikmesriigid mh tagama, et iga äriühingu kohta avalikustatakse äriregistris isikud, kellel on õigus äriühingut juhtida ja esindada, kusjuures kandest peab nähtuma, kas esindusõigus on neil isikutel üksik või ühiselt. Äriühinguõiguse kodifitseeritud direktiivi ühte eesmärki väljendavad TsÜS § 34 ja ÄS § 181 lg 1, mis sätestavad mõlemad põhimõtte, et kui juhatuse liikmed saavad esindada äriühingut üksnes ühiselt, siis ühise esindamise kehtimiseks ka kolmandate isikute suhtes, peab selle kohta olema tehtud kande äriregistrisse. Seega, kui juhatuse liikmete ühist esindusõigust ei ole äriregistrisse kantud, see kolmandate isikute suhtes kehtiv ei ole. Kui kannet ei ole, eeldatakse ÄS § 181 lg 1 järgi, et osahingut võib tehingute tegemisel esindada iga juhatuse liige.³⁸

Lisaks märkis kolleegium, et ei saa olla välistatud, et kohus teeb määruse, millega (eelkõige ajutiselt) seab juhatuse liikmetele ühise esindusõiguse mingit summat ületavate tehingute tegemiseks, kuid seaduse ja direktiivi mõtte kohaselt saab äriregistrisse kanda vaid ühise esindusõiguse, mitte aga seda, millise väärtusega tehingutele see kohaldub. Kolleegium oli arvamisel, et äriühingu lepingupartnerilt kui kolmandalt isikult ei saa nõuda, et ta tehingu tegemisel adekvaatselt hindaks, kas mingi tehing ületab lubatud summat või mitte, mistõttu muudaks selline piirang kolmanda isiku õigusliku positsiooni tehingu kehtivuse suhtes ebamääraseks. Samuti ei ole see kooskõlas eelviidatud direktiivi eesmärgiga tagada äriühingute võetud kohustuste kehtivus ja kaitsta kolmandate isikute huve (direktiivi preambuli p-d 5–7).³⁹

2.2. MENETLUSÕIGUS

2.2.1. Tööõnnetuse kindlakstegemise kord ([2-17-11858/48](#))⁴⁰

Tsiviilkolleegium selgitas otsuses, et kohtu pädevusse ei kuulu eraldi nõudena selle tuvastamine, kas töötajaga juhtunud õnnetusjuhtum oli tööõnnetus.

Hageja palus tuvastada, et temaga juhtunud õnnetus oli tööõnnetus, et saada Haigekassalt tööõnnetusega seotud töövõimetuse hüvitist. Kolleegium selgitas, et faktilistest asjaoludest üksi

³⁷ Samas, p 38.

³⁸ Samas, p-d 46-47.

³⁹ Samas, p 49.

⁴⁰ RKTko 02.10.2019, [2-17-11858/48](#).

ei teki ega lõppe ükski õigussuhe ning kohtult ei saa tsiviilkohtumenetluse seadustiku (TsMS) § 368 lg 1 järgi nõuda faktiliste asjaolude tuvastamist.⁴¹

Kolleegium selgitas, et töövõimetuse hüvitise, sh tööõnnetusest põhjustatud töövõimetuse hüvitise maksmist reguleerib ravikindlustuse seadus, mille § 53 lg 1 esimese lause järgi makstakse ajutise töövõimetuse hüvitist töövõimetuslehe alusel. Seega sõltub hüvitise maksmine tööandja tehtud kandest töövõimetuslehel.⁴² Nii õnnetuse toimumise ajal kui ka praegu kehtiva töötervishoiu ja tööohutuse seaduse (TTOS) § 24 lg 1 kohaselt selgitab tööõnnetuse ja kutsehaigestumise asjaolud ja põhjused uurimine, mille korraldab tööandja ning TTOS § 24 lg 5 kohaselt uurib Tööinspeksioon vajaduse korral tööõnnetusi ja kutsehaigestumisi. Eeltoodust tulenevalt leidis kolleegium, et olukorras, kus tööandja ja töötaja vaidlevad selle üle, kas tööõnnetus toimus või mitte, peab Tööinspeksioon juhtumi asjaolusid uurima ega saa mh tugineda sellele, et tegu oli kerge tööõnnetusega.⁴³

Kolleegium märkis, et olukorras, kus töötajaga juhtub õnnetus ja tööandja leiab uurimise tulemusel, et tegu ei olnud tööõnnetusega, kuid töötaja ei nõustu sellega, ei ole iseenesest välistatud töötaja õigus esitada tööandja vastu kohustamishagi tööandja kohustamiseks tegema tööõnnetusega seotud töövõimetuse hüvitise saamiseks vajalikud toimingud, paludes ühtlasi asendada tööandja vastavad tahteavaldused kohtulahendiga.⁴⁴

2.2.2. Võlgniku kohustustest vabastamise menetluse lõpetamine ([2-11-24696/82](#))⁴⁵

Tsiviilkolleegium käsitles esmakordselt oma praktikas seda, mida saab pidada mõistlikult tulutoovaks tegevuseks pankrotiseaduse (PankrS) § 173 lg 1 tähenduses. Maakohus jättis võlgniku kohustustest vabastamata, leides võlgniku käitumises mitmeid rikkumisi tegeleda mõistlikult tulutoova tegevusega. Tsiviilkolleegium käsitles kõiki etteheiteid ning lükkas need ümber ja vabastas võlgniku täitmata jäänud kohustustest. Samuti selgitas kolleegium, milline on kohtu selgitamiskohustus olukorras, kus kohus on kohustanud võlgnikku täitma usaldusisiku kohustusi.

Kõigepealt heitis maakohus võlgnikule ette, et ta töötas üksnes poole kohaga. Kolleegium selgitas, et üldjuhul on pankrotivõlgnik kohustustest vabastamise menetluse ajal kohustatud töötama täistööajaga, kuid tulutoova tegevuse mõistlikkuse hindamisel tuleb arvestada konkreetse juhtumi asjaoludega. Nii võib täistööajaga töötamise kohustuse välistada nt perekondlike kohustuste täitmine (laste kasvatamine, abi vajavate perekonnaliikmete hooldamine) või seadusest tulenevad piirangud, mis takistavad võlgnikul töötada täistööajaga.⁴⁶

Järgmiseks leidis kolleegium, et rikkumiseks ei saa pidada seda, et võlgniku sissetulek oli väga väike ja ta ei otsinud tasuvamat tööd. Kolleegium märkis, et kui võlgnikul on vastavalt asjaoludele mõistlik töö olemas, ei pruugi paremini tasustatava töökoha otsimine võlgniku elukorraldust, võimeid jms asjaolusid arvestades siiski olla mõistlik ja võlgnikule jõukohane. Mõistlikkuse hindamisel tuleb seejuures VÕS § 7 lg 1 järgi arvestada seda, mida samas olukorras heas usus tegutsevad isikud loeksid tavaliselt mõistlikuks. Võlgniku kohustustest vabastamise menetluse eesmärk ei ole võlgnikku karistada ega sundida teda seadma enda jaoks ebarealistlikke eesmärke. Samas võib võlgniku kohustuste rikkumiseks pidada seda, kui võlgnik oma sissetulekuid põhjendamatult vähendab või neid varjab. Olenevalt asjaoludest võib

⁴¹ Samas, p 10.

⁴² Samas, p 11.

⁴³ Samas, p 12.

⁴⁴ Samas, p 15.

⁴⁵ RKTko 30.10.2019, [2-11-24696/82](#).

⁴⁶ Samas, p 18.

mõistlikult tulutoova tegevusega tegelemise kohustus siiski tähendada ka seda, et võlgnik peab leidma uue töökoha.⁴⁷

Võlgniku kohustuste süüliseks rikkumiseks ei pidanud kolleegium ka seda, et võlgnik omandas hariduse valdkonnas, milles ta hiljem tööle ei asunud. Kolleegium ei nõustunud, et hariduse omandamine on aktsepteeritav vaid juhul, kui sellel on positiivne mõju sissetulekutele juba menetluse vältel, ja et üksnes lootusest, et töötasu suureneb, ei piisa. Kolleegiumi arvates ei ole võlgnik oma kohustusi rikkunud, kui ta asub õppima heas usus ja lootuses saada tasuvamat tööd.⁴⁸

Maakohus leidis, et võlgniku kohustuste süülist rikkumist kinnitab ka see, et pankrotivõlausaldajatele on makseid tehtud alles menetluse lõpus. Kolleegiumi arvates ei saa võlausaldajate nõuete ükskõik millises ulatuses rahuldamine ükskõik millises menetluse staadiumis olla võlgniku kohustustest vabastamata jätmise põhjuseks. Kohustustest vabastamise menetluses ongi võlgnik kohustatud makseid tegema.⁴⁹

Lisaks märkis kolleegium, et olukorras, kus võlgnik on füüsiline isik, kes on samal ajal ise määratud ka usaldusisikuks, peab kohus võlgnikule selgitama võlgniku kohustustest vabastamise menetluse olemust ja võlgniku kohustusi. Kolleegiumi arvates ei ole piisav, kui kohustustest vabastamise menetluse algatamise määruses on üldsõnaliselt märgitud usaldusisiku kohustused. Füüsilisest isikust võlgnik (eriti kui tal ei ole õigusteadmistega esindajat) ei pruugi standardvormis koostatud kohtumääruse sisu piisavalt mõista. Seepärast peaks kohus olukorras, kus võlgnik on füüsiline isik, kelle kohus kavatses määrata ka usaldusisikuks (PankRS § 172 lg 6), võlgnikule juba menetluse alguses, aga vajaduse korral ka menetluse vältel (näiteks ärakuulamisel või ka kohtuistungil) tema kohustusi selgitama.⁵⁰

2.2.3. Notari õigus keelduda taotletud ametitoimingu tegemisest ([2-17-11283/58](#))⁵¹

Kolleegium käsitles määruses seda, millal saab notar keelduda taotletud ametitoimingu tegemisest.

Avaldaja pöördus kohtusse notariaadiseaduse (NotS) § 41 lg 5 alusel, mis annab isikule, kellele tehtavast ametitoimingust notar keeldus, õiguse nõuda ametitoimingu tegemise taotluse uuesti läbivaatamist hagita menetluses.⁵² Kolleegium märkis kõigepealt seda, et notari ametitoimingu tegemise taotluse lahendamisel ei ole tegemist sisulise vaidlusmenetlusega.⁵³ NotS § 41 lg-s 5 sätestatud taotlust menetledes ei saa kohus lahendada tsiviilõiguslikku vaidlust, mis on tekkinud või võib tekkida notarilt ametitoimingut taotlenud isiku ja mõne teise isiku vahel, kelle õigusi või kohustusi võib ametitoiming otseselt või kaudselt mõjutada. Siiski ei pruugi olla kohtule esitatud taotluse lahendamine võimalik taotlusega seotud tsiviilõiguslike suhteid ja muid asjaolusid mingis ulatuses kontrollimata, seda eelkõige tõestamiseaduse (TõS) §-de 4 ja 18 sisustamise kontekstis. Kolleegium kordas ka oma seisukohta, et NotS § 41 lg 5 alusel toimivas kohtumenetluses ei saa kohus notari asemel otsustada toimingu tegemist, kuid saab kohustada notarit uuesti läbi vaatama toimingu tegemise taotlust.⁵⁴

Kolleegium lahendas määruses küsimust sellest, kas notar pidanuks kohaldama TõS § 18 lg 2 teist lauset ehk märkima oma tekkinud kahtlused notariaalakti ning taotletud tehingu tõestama

⁴⁷ Samas, p 19.

⁴⁸ Samas, p 20.

⁴⁹ Samas, p 23.

⁵⁰ Samas, p 27.

⁵¹ RKTkm 11.12.2019, [2-17-11283/58](#).

⁵² Samas, p 11.

⁵³ Samas, p 12. Vt ka RKTkm 06.04.2016, [3-2-1-13-16](#), p 11.

⁵⁴ Samas, p 12. Vt võrdlevalt RKTkm 06.04.2016, [3-2-1-13-16](#), p 15.

või keeldus ta toimingust õigesti TõS § 4 alusel. TõS § 4 kohaselt keeldub notar tõestamistoimingu tegemisest, kui taotletava toimingu eesmärgid on vastuolus seaduse, muu õigusakti või heade kommetega või on ilmselt lubamatud ja ebaausad või kui ilmneb, et tehingupoolel või muul asjaosalisel puudub vajalik õigus-, teo- või otsusevõime või esindusõigus. TõS § 18 lg 2 teise lause kohaselt, kui notar kahtleb tehingu kehtivuses ja osalejad nõuavad sellele vaatamata tõestamist, märgib notar oma selgituse ja selle kohta esitatud osalejate põhjendused notariaalakti.⁵⁵

TõS § 18 lg 2 järgi on notaril kohustus kontrollida tehingu kehtivust ning üks notariaalse tõestamise funktsioon on välja selgitada kehtiva tehingu tegemiseks oluliste asjaolude paikapidavus.⁵⁶ Notar peab mitte ainult kontrollima tehingu kehtivust (nt kas tehing vastab seadusele, headele kommetele, kas ei ole rikutud tüüptingimuste regulatsiooni), vaid tal on TõS § 4 kohaselt laiem kontrollkohustus ka tehingu eesmärkide väljaselgitamiseks. Seega peab notar püüdma tagada tõestatavate toimingute seaduslikkuse, luues nii õiguskindlust ja õigusselgust. Samas ei ole notaril õigust ega kohustust lahendada tehinguosaliste vahel tekkinud tsiviilõiguslikke vaidlusi. NotS § 41 lg 1 kohaselt võib notar ametitoimingu tegemisest keelduda vaid seaduses sätestatud alustel, mis tähendab teisisõnu, et notar ei tohi ilma seaduses sätestatud põhjuseta õiguskäivet takistada.⁵⁷

Kolleegium leidis, et TõS § 4 ja § 18 lg 2 täpne piiritlemine notaripraktikas ning ka kohtumenetluses kõikide vaidluste jaoks ühetaolisena ei ole võimalik, nendest ühe kohaldamine sõltub konkreetse asja asjaoludest, ja on seega hinnangu küsimus. Nii on nt küsimus tehingu heade kommete vastasusest küsimus moraalist ja õiglusest ning sellisena hinnanguiline.⁵⁸ Samuti on hinnanguiline tehingu võimaliku ebaaususe küsimus.⁵⁹

Kolleegiumi arvates tuleb TõS § 4 esimest poolt, sh sõna „ilmselt“ tõlgendada notari ülesandeid ja pädevust arvestades nii, et notar peab keelduma tõestamistoimingu tegemisest siis, kui on kõrge tõenäosus, et taotletava toimingu eesmärgid on vastuolus seaduse, muu õigusakti või heade kommetega või on lubamatud ja ebaausad. TõS § 4 kohaldamine ei peaks piirduma nt ainult nende juhtudega, mil tehinguosaline ise notarile kas kirjalikult või suuliselt kinnitab, et tehingu eesmärk on ebaaus vms. TõS § 4 eeldab siiski notari teatavat otsustusõigust talle teatavaks saanud asjaolude alusel, kaitsmaks nii tehinguosaliste kui ka kolmandate isikute huve. Kui notaril on pelgalt kahtlus, tuleb tal lähtuda TõS § 18 lg-st 2.⁶⁰

2.2.4. Teabe ja dokumentide saamine pankrotimenetluses ([2-15-17822/110](#))⁶¹

Tsiviilkolleegiumi kogu koosseis kordas samas asjas varem tehtud määruse⁶² seisukohta, et halduril on pankrotiseaduse (PankrS) § 55 lg 3 p-des 1 ja 1¹ sätestatud ülesannete täitmisel õigus saada pankrotivõlgnikult ja temaga seotud isikutelt või muudelt isikutelt pankrotiseaduses ettenähtud ulatuses teavet või dokumente.

PankrS § 3 lg 3 sätestab, et pankrotiasja menetlev kohus peab omal algatusel võtma tarvitusele abinõud, et selgitada välja asjaolud, millel on pankrotimenetluse seisukohalt tähtsust, ja korraldama selleks vajalike tõendite kogumise. Eelnimetatud sättes peetakse kolleegiumi arvates silmas ajutise halduri nimetamise ja pankroti väljakuulutamise menetlusi (PankrS 2.

⁵⁵ Samas, p 11.

⁵⁶ Samas, p 13. Vt RKTko 28.01.2015, [3-2-1-141-14](#), p-d 31 ja 32.

⁵⁷ Samas, p 13.

⁵⁸ Samas, p 18. Vt nt RKTko 31.01.2018, [2-14-21710/105](#), p 47.

⁵⁹ Samas, p 18.

⁶⁰ Samas, p 18.

⁶¹ RKTkm 13.11.2019, [2-15-17822/110](#).

⁶² Samas, p 16. Vt RKTkm 26.10.2018, [2-15-17822/83](#), p-d 11 ja 14.1.

ptk), mitte aga muid pankrotimenetlusega seotud asju, mida lahendatakse hagita menetluses või erandina hagimenetluses (vt PankrS § 3 lg 2). PankrS § 3 lg 3 ei piira PankrS 2. ptk-s reguleeritud menetlustes menetlusosaliste õigust taotleda kohtult abi tõendite kogumisel TsMS § 236 lg 2 järgi, mis kohaldub TsMS § 477 lg-st 1 tulenevalt ka hagita menetluses.⁶³

Kolleegium selgitas, et seadus ei sätesta TsMS § 475 mõttes hagita menetluse liigina ajutise pankrotihalduri või pankrotihalduri avalduse alusel krediidasutuse kohustamist andma teavet ja dokumente kolmandate isikute kontode kohta. Seega ei ole kohtul pädevust kohustada krediidasutust andma halduri hagita menetluse avalduse alusel teavet ja esitada dokumente, nagu on toimunud praeguses asjas (haldur soovis eraldi hagita menetluses kohustada krediidasutusi andma kaebajate kontode kohta teavet ja dokumente, et saada seeläbi tõendeid kaebajate vastu kohtumenetluse algatamiseks). Haldur saab teda huvitava teabe ja tõendite kogumist taotleda TsMS § 236 lg 2 alusel.⁶⁴

Kolleegium jäi oma samas asjas varem tehtud määruse p-s 14.3 toodu juurde, mis selgitab, et kui kohus, kohaldades PankrS § 3 lg-t 3 või TsMS § 236 lg-t 2, kohustab krediidasutust andma teavet või dokumente, tuleb arvestada pangasaladuse kaitseks krediidasutuste seaduse (KAS) §-s 88 sätestatud nõuetega ning sellega, et krediidasutusele sellise kohustuse panemine peab olema haldurile vajalik pankrotiseaduses sätestatud ülesannete täitmiseks. PankrS § 3 lg-t 3 või TsMS § 236 lg-t 2 kohaldades peab kohus lisaks hindama, kas kolmandate isikute pangakonto väljavõtete, pangakonto kasutamise- ja käsutamiseõiguse või tegeliku kasusaaja kohta andmete küsimine on põhjendatud. Selleks peab saadav teave aitama kaasa pankrotimenetluse eesmärkide saavutamisele või võlgniku varalise olukorra väljaselgitamisele. Kolleegium leidis, et kohtu abil andmete küsimine selleks, et otsustada kolmanda isiku vastu hagi esitamine, ei ole selliseks eesmärgiks.⁶⁵

Määrusele kirjutasid eriarvamuse riigikohtunikud Henn Jõks ja Ants Kull, milles leidsid, et PankrS § 3 lg 3 ei reguleeri kohtu pädevust ning seepärast ei saa nõustuda ka kolleegiumi enamuse arusaamaga, et PankrS § 3 lg 3 keelab pärast pankroti väljakuulutamist kohtul koguda kõigis pankrotimenetlusega seotud hagita asjades pankrotimenetluse eesmärkide saavutamiseks omal algatusel tõendeid.⁶⁶

Eriarvamuses avaldati, et kolleegium on ilma põhjendusteta leidnud, et „kohtu abil andmete küsimine selleks, et otsustada kolmanda isiku vastu hagi esitamine ei ole pankrotimenetluse eesmärgiks“. Siinjuures on koosseisu enamuse jätnud tähelepanuta pankrotimenetluse eesmärgid (PankrS § 2), (pankroti)vara mõiste (TsÜS § 66, PankrS § 108), ning pankrotimenetluse eesmärkide saavutamiseks haldurile antud õigused ja pandud kohustused (eelkõige PankrS § 55 lg 3 p-d 1 ja 11 ning lg 3, § 22 lg 2 p 1 ja lg 3). Seepärast toob kolleegiumi enamuse seisukoht praeguse asja näitel kaasa selle, et haldur ei pruugi suuta täita oma PankrS § 55 lg 1 järgset põhikohustust: tagada kiire ja majanduslikult otstarbekas pankrotimenetlus.⁶⁷

Eriarvamuses kritiseeritud kolleegiumi seisukoht käib kohtu abil andmete küsimise kohta, mitte aga halduri enda poolt ilma kohtu abita andmete hankimise kohta. Eriarvamuses nõustuti selles, et ilma kohtu abita saab haldur neid andmeid oma ülesannete täitmiseks jätkuvalt nõuda.⁶⁸

⁶³ Samas, p 16.

⁶⁴ Samas, p 16.

⁶⁵ Samas, p 16.

⁶⁶ Riigikohtunike Henn Jõksi ja Ants Kulli eriarvamus [2-15-17822/111](#), p 3.

⁶⁷ Samas, p 4.

⁶⁸ Samas, p 4.

2.2.5. Helisalvestatud tunnistajate ütluste protokollimine ([2-16-122860/45](#))⁶⁹

Tsiviilkolleegium selgitas kogu koosseisu otsuses tunnistajate ütluste protokollimist olukorras, kus kohtuistungil on tunnistajate ütlused helisalvestatud.

Kõigepealt käsitles kolleegium oma otsuses digitaalse protokoll koostamist ning kohtuistungil helisalvestatud tunnistajate ütluste protokollimist. Digitaalsele protokollile ja selle kohta esitatud vastuväidete vormistamisele ning protokoll allkirjastamisele esitatavad tehnilised nõuded kehtestab TsMS § 51 lg 2 kohaselt valdkonna eest vastutav minister määrusega. Viidatud sätte alusel kehtestatud määruse nr 26 § 3 lg 1 järgi vormistatakse helisalvestatava kohtuistung protokoll digitaalselt selliselt, et markeeritud helisalvestis ja kohtuistung protokoll seotakse üheks dokumendiks ning see salvestatakse PDF-formaadis. Määruse nr 26 § 3 lg 2 kohaselt lisatakse määruse nr 26 § 3 lg-s 1 sätestatud viisil vormistatud protokoll päisesse märke kohtuistung helisalvestamise kohta ja helisalvestise faili nimi. Määruse nr 26 § 2 lg 1 järgi salvestatakse helisalvestise fail vormingus, mis võimaldab eristada helisalvestise markeeritud osi ja valida neid kuulamiseks ning tagab markeeringute säilimise. Määruse nr 26 § 2 lg 2 kohaselt salvestatakse helisalvestise fail nimega, mille moodustab: kohtuistung toimumise kuupäev, sõna „istung”, kohtuasja number. Kohtuasja numbris asendatakse sidekriips alakriipsuga.⁷⁰

Kohtuistungil helisalvestatud tunnistajate ütluste protokollimise osas leidis kolleegium, et kohus peab TsMS § 52 lg-st 2 tulenevat diskretsiooniõigust kohaldama selliselt, et protokollib salvestiste põhisisu alati, kui tunnistaja ütluste, eksperdi suulise arvamuse ja menetlusosalise vande all antud seletusega soovitakse tõendada asjaolusid, millest asja lahendamine olulises osas sõltub. Tunnistaja ütluste põhisisu protokollimine tagab kohtule efektiivsema võimaluse tunnistaja ütluste alusel asjaolude tuvastamiseks ning tagab menetlusosalistele efektiivsema võimaluse teostada kaebeõigust tõendite hindamise vaidlustamise kontekstis.⁷¹

Kohtupraktika ühtlustamise eesmärgil selgitas kolleegium, et TsMS § 52 lg 2 sätestab ainult tunnistajate, ekspertide ja menetlusosaliste salvestatud ütluste ning vaatluse salvestatud tulemuste protokollimata jätmise võimaluse. Viidatud norm ega muu sätte ei võimalda teha järeldust, et digitaalse protokoll koostamisel võiksid muud TsMS § 50 lg-s 1 märgitud andmed (sh nt menetlusosaliste avaldused ja taotlused, istungil tehtud korraldused ja lahendid) kohtuistung helisalvestamisel jääda TsMS § 51 lg-s 1 sätestatud vormis protokollimata.⁷²

Järgmiseks käsitles kolleegium võõrkeeles antud tunnistajate ütluste tähendust.

TsMS § 32 lg 1 kohaselt toimub kohtumenetlus ja kohtu asjaajamine eesti keeles. TsMS § 32 lg 2 esimese lause järgi protokollitakse kohtuistung ja muud menetlustoimingud eesti keeles. TsMS § 32 lg 2 teise lause alusel võib kohus istungil võõrkeeles antud ütlused või seletused märkida protokollis lisaks nende sisu eestikeelsele tõlkele ka nende esitamise keeles, kui see on vajalik ütluse või seletuse sisu täpseks edastamiseks. Isik, kes ei valda eesti keelt, annab vande või allkirja tema vastutuse eest hoiatamise kohta keeles, mida ta valdab, ning allkirjastab eestikeelse vande või hoiatuse teksti, mis on vahetult isikule tõlgitud (TsMS § 36). Seega ei tulene kehtivast seadusest võimalust kohtul ka menetlusosaliste nõusolekul menetleda asja muus keeles kui eesti keeles.⁷³ Kolleegium tõdes, et tunnistaja ütluste andmine vene keeles ilma

⁶⁹ RKTko 28.10.2019, [2-16-122860/45](#).

⁷⁰ Samas, p 13.1.

⁷¹ Samas, p 13.2.

⁷² Samas, p 13.3.

⁷³ Samas, p 14.1.

tõlketa on oluline menetlusnormi rikkumine. Kolleegiumi hinnangul saab tunnistaja ütluste eestikeelse tõlke puudumise üldjuhul kõrvaldada üksnes tunnistaja uue ärakuulamise teel.⁷⁴

2.2.6. Kohtualluvus Brüsseli I (uuesti sõnastatud) määruses (2-19-4463/10)⁷⁵

Määruses andis kolleegium vastuse sellele, kas käendaja VÕS § 152 alusel esitatud hagi võlgniku (kelle elukohaks on Suurbritannia) vastu tulenevalt sellest, et ta on käendajana täitnud põhivõlgniku kohustuse krediidiandjale allub Brüssel I (uuesti sõnastatud) määruse järgi Eesti kohtutele.⁷⁶

Kolleegium märkis esmalt Brüsseli I (uuesti sõnastatud) määruse 4. jao kohta, et tarbijalepingute eiregulatsioon kohtualluvuse määramiseks on sätestatud tarbija kui nõrgema poole kaitseks. Nii selgitatakse Brüsseli I (uuesti sõnastatud) määruse põhjendustes, et kindlustus-, tarbija- ja töölepingute puhul tuleks nõrgemat poolt kaitsta üldistest soodsamate kohtualluvuse eeskirjadega.⁷⁷ Tarbijalepingute valdkonna erandliku kohtualluvuse norme kohaldatakse üksnes lepingutele, mille poolte vahel esineb ebavõrdsus, ning neid norme ei saa kohaldada lepingutele, mis on sõlmitud kahe isiku vahel, kes tegutsevad oma äri- või kutsetegevuses, samuti lepingutele, kus kumbki lepingupooltest ei tegutse oma äri- või kutsetegevuses.⁷⁸

VÕS § 152 järgi asub käendaja oma nõudes põhivõlgniku vastu uueks võlausaldajaks endise võlausaldaja asemele ning see ei muuda vaidlusaluse nõude olemust. Kuid sellest ei tulene, et käendaja omandab uue võlausaldajana põhivõlgniku (praegusel juhul tarbija) suhtes ühtlasi endise võlausaldaja (praegusel juhul äri- ja kutsetegevuses tegutseva ettevõtja) positsiooni. Seega tuleb kohtualluvus määrata, arvestades, et uus võlausaldaja on esitanud nõude põhivõlgniku vastu, kes on temaga võrdses positsioonis, ning tähtsust ei ole sellel, et eelmise võlausaldaja võimalikus nõudes põhivõlgniku vastu oleks nende positsioonid ebavõrdsed.⁷⁹

Kolleegium tõi välja ka Euroopa Kohtu juhised Brüsseli I (uuesti sõnastatud) määruse kohaldamiseks olukorras, kus krediidiasutus on sõlminud krediidilepingu kahe solidaarvõlgnikuga (tarbijad) ning solidaarvõlgnik, kes on tasunud teise solidaarvõlgniku osa ühisest võlast, on esitanud viimase vastu tagasinõude.⁸⁰ Euroopa Kohus on käsitlenud kohtualluvuse reeglite kohaldamist ka olukorras, kus uus võlausaldaja (äriühing) soovis teise äriühingu vastu maksta panna talle loovutatud nõudeid, mis tulenesid eelmise võlausaldaja (eraisiku) ja äriühingu vahelisest agendilepingust.⁸¹

Kui käendaja soovib põhivõlgniku vastu maksta panna talle üle läinud krediidiandja nõuet tulenevalt põhivõlgniku ja krediidiandja sõlmitud laenulepingust (tarbijakrediidilepingust), st nõude alus on otseselt seotud eeltoodud põhivõlgniku ja krediidiandja vahelise lepinguga, siis saab käsitada käendaja tagasinõuet põhivõlgniku vastu Brüsseli I (uuesti sõnastatud) määruse

⁷⁴ Samas p 14.2.

⁷⁵ RKTkm 11.12.2019, [2-19-4463/10](#).

⁷⁶ Samas, p 9.

⁷⁷ Samas, p 10.

⁷⁸ Samas, p 10. Vt Euroopa Kohtu 5. detsembri 2013. a otsus kohtuasjas nr C-508/12, Walter Vapenik vs. Josef Thurner, p-d 27–33; Euroopa Kohtu 26. mai 2005. a otsus kohtuasjas nr C-77/04, Groupement d'intérêt économique (GIE) Réunion européenne jt vs. Zurich España, Société pyrénéenne de transit d'automobiles (Soptrans), p-d 18 ja 22; Euroopa Kohtu 17. septembri 2009. a otsus kohtuasjas nr C-347/08, Vorarlberger Gebietskrankenkasse vs. WGV-Schwäbische Allgemeine Versicherungs AG, p-d 40-42).

⁷⁹ Samas, p 11.

⁸⁰ Samas, p 11. Vt Euroopa Kohtu 15. juuni 2017. a otsus kohtuasjas nr C-249/16, Saale Kareda vs. Stefan Benkö, p-d 33 ja 45.

⁸¹ Samas, p 11. Vt Euroopa Kohtu 19. jaanuari 1993. a otsus kohtuasjas nr C-89/91, Shearson Lehman Hutton Inc. and TVB Treuhandgesellschaft für Vermögensverwaltung und Beteiligungen mbH, p-d 20-24.

art 7 p 1 tähenduses lepingut puudutava asjana.⁸² Sellise hagi kohtualluvuse määramisel saab lähtuda Brüsseli I (uuesti sõnastatud) määruse art 7 p 1 alapunkti b teisest taandest.⁸³

Kui laenuleping on sõlmitud krediidiandjaga, kes on Eestis registreeritud ja tegutsev äriühing, allub asja lahendamine Brüsseli I (uuesti sõnastatud) art 7 p 1 alapunkt b teise taande järgi Eesti kohtutele.⁸⁴

Brüsseli I (uuesti sõnastatud) määruse art 25 p 1 esimeses lauses sätestatakse, et kui pooled, olenemata sellest, kus on nende alaline elukoht, on kokku leppinud, et konkreetsest õigussuhtest tulenenud või tuleneda võivate vaidluste lahendamiseks on pädev liikmesriigi kohus või kohtud, on see kohus või need kohtud pädevad, välja arvatud juhul, kui kõnealune kokkulepe on sisulise kehtivuse poolest asjaomase liikmesriigi õiguse kohaselt tühine. Eesti õigus ei võimalda tarbija ning majandus- ja kutsetegevuses tegutseva isiku vahel leppida kokku kohtualluvuses.⁸⁵ Kui laenulepingu pooled on sõlminud kokkuleppe spetsiaalselt TsMS § 104 lg 3 p-s 2 nimetatud juhuks, tuleb selgeks teha, milline oli nende sellekohane tahe. Brüsseli I (uuesti sõnastatud) määrus ei reguleeri küsimust, milline kohus liikmesriigi sees peab asja lahendama.⁸⁶

2.2.7. Esialgne õiguskaitse perekonnaasjas. Brüssel II bis määruse art 19 ja 20 (2-19-5903/67)⁸⁷

Kolleegium selgitas määruses kohtupraktika kujundamiseks Brüsseli II bis määruse⁸⁸ art-te 19 ja 20 kohaldamist.

Brüsseli II bis määruse art 19 lg 2 reguleerib olukorda, mil erinevate liikmesriikide kohtutes on algatatud ühel ajal menetlus samal alusel ja sama lapse kohta. Sätte kohaselt peatab kohus, kelle poole pöörduti hiljem, omal algatusel menetluse, kuni kindlaks on tehtud selle kohtu pädevus, kelle poole pöörduti varem.⁸⁹ Brüsseli II bis määruse art 20 lg 1 kohaselt saab liikmesriigi kohus, isegi juhul, kui määruse alusel on peaasja arutamisel pädev mõne teise liikmesriigi kohus, rakendada siiski selles riigis viibivate isikute suhtes ajutisi meetmeid, sealhulgas kaitsemeetmeid, mis on ette nähtud selle liikmesriigi õigusaktidega.⁹⁰

Kolleegium viitas Euroopa Kohtu selgitustele, et Brüsseli II bis määruse art 20 alusel saab rakendada selliseid esialgse õiguskaitse meetmeid, mille puhul on ühel ajal täidetud kolm tingimust: esialgse õiguskaitse meetmed on ajutist laadi, edasilükkamatud ning need on võetud selles liikmesriigis viibivate isikute suhtes. Kui kas või üks neist tingimustest ei ole täidetud, ei kuulu meede art 20 lg 1 kohaldamisalasse. Kuna tegemist on erandiga kohtualluvuse reeglitest, tuleb Brüsseli II bis määruse art-t 20 tõlgendada kitsalt.⁹¹

Esialgse õiguskaitse meetmed saavad olla ajutist laadi seetõttu, et Brüsseli II bis määruse art 20 lg 2 kohaselt neid enam ei kohaldata, kui liikmesriigi kohus, kelle pädevuses on asja sisuline

⁸² Samas, p 12. Vt viidatud Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas nr C-249/16, p-d 26-33.

⁸³ Samas, p 12. Vt viidatud Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas nr C-249/16, p-d 34-44.

⁸⁴ Samas, p 12.

⁸⁵ Samas, p 14. Vt TsMS § 104 lg 1 ja § 106 lg 1 p 1 (vt ka RKTkm 21.11.2012, [3-2-1-123-12](#), p 10).

⁸⁶ Samas, p 14.

⁸⁷ RKTkm 18.12.2019, [2-19-5903/67](#).

⁸⁸ Euroopa Nõukogu (EÜ) 27. novembri 2003. a määrus nr 2201/2003, mis käsitleb kohtualluvust ning kohtuotsuste tunnustamist ja täitmist kohtuasjades, mis on seotud abieluasjade ja vanemliku vastutusega, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1347/2000.

⁸⁹ RKTkm 18.12.2019, [2-19-5903/67](#), p 16.

⁹⁰ Samas, p 17.

⁹¹ Samas, p 18. Vt Euroopa Kohtu 2. aprilli 2009. a otsus kohtuasjas nr C-523/07, p-d 47, 65; 23. detsembri 2009. a otsus kohtuasjas nr C-403/09, p-d 38-39; 15. juuli 2010. a otsus kohtuasjas nr C-256/09, p 77.

arutamine, on võtnud sobivad meetmed.⁹² Hinnates vajadust rakendada meetet edasilükkamatult, saab arvestada nii olukorraga, milles laps on, kui ka sellega, et asja sisuliselt arutama pädevale kohtule on taotluse esitamine sisuliselt võimatu.⁹³

Viimase tingimusena saab Brüssel II *bis* määruse art 20 lg 1 mõttes ajutisi kaitsemeetmeid rakendada liikmesriigis viibiva isiku suhtes. Euroopa Kohus on selgitanud, et ajutisi kaitsemeetmeid saab rakendada olukordades, mil laps, kelle harilik viibimiskoht on ühes liikmesriigis, viibib ajutiselt või vahelduvalt teises liikmesriigis ning on olukorras, mis võib tõenäoliselt oluliselt kahjustada tema heaolu, sh tervist või arengut.⁹⁴

Lõpetuseks märkis kolleegium, et kui Eesti kohus rakendab kaitsemeetmeid, mis on ette nähtud Eesti õigusaktidega Brüsseli II *bis* määruse art 20 lg 1 mõttes, saab esialgse õiguskaitse korras rakendada vaidlusalusesse õigussuhtesse puutuvaid lubatavaid ja vajalikke abinõusid. Kolleegium juhtis tähelepanu ka oma varasemale praktikale, mille järgi ei saa kohus üldjuhul lahendada asja esialgse õiguskaitse korras sisuliselt. Esialgse õiguskaitse korras ei ole vanemate ühise hooldusõiguse osaline või täielik lõpetamine ning ühele vanematest ainuhooldusõiguse andmine põhjendatud, kui see pole vajalik lapse heaolu ohustamise tõttu. Eelnev ei tähenda aga, et kohus ei saaks menetluse ajaks kohaldada abinõusid, millega reguleeritakse vanema ja lapse õigussuhet ning mis on asjakohased lapse parimaid huve arvestades või lapse heaolu ohustamise tõttu.⁹⁵

2.2.8. Ringkonnakohtu kohustus asja ise lahendada ([2-16-122860/45](#)⁹⁶ ja [2-18-6663/33](#)⁹⁷)

Tsiviilkolleegiumi kogu koosseis juhtis lahendis [2-16-122860/45](#) taaskord tähelepanu sellele, et menetlusökoonomia põhimõttest (TsMS § 2) lähtudes peab ringkonnakohus esmajoones püüdma asja ise lahendada ning üksnes erandina saatma asja maakohtule uueks läbivaatamiseks.⁹⁸ Menetlusökoonomia põhimõttest tulenevalt peab ringkonnakohus vajaduse korral hindama uusi tõendeid ja tuvastama asjaolusid. Riigikohus on varasemas praktikas rõhutanud, et menetlusõiguse normi rikkumise, mis seisnes tunnistajate ülekuulamise taotluse rahuldamata jätmises, saab ringkonnakohus tunnistajaid üle kuulates ise kõrvaldada.⁹⁹ Eelnevast tulenevalt leidis kolleegium, et ringkonnakohus saab ise maakohtu menetlusõiguse normi rikkumise kõrvaldada tunnistajate uue ärakuulamise teel.¹⁰⁰

Tsiviilkolleegium leidis lahendis [2-18-6663/33](#), et asja maakohtule uueks läbivaatamiseks saatmine on ringkonnakohtu õigus sõltumata sellisest taotlusest. Seejuures juhtis kolleegium tähelepanu sellele, et ringkonnakohus ei ole poole taotlusega seotud ka siis, kui tal on õigus teha asjas uus otsus ilma asja maakohtule uueks arutamiseks saatmata (TsMS § 656 lg 2 esimene lause ja lg 3). Seepärast ei saa kaebuse menetlemist ringkonnakohtus takistada ka asjaolu, et hageja palub apellatsioonkaebuses sõnaselgelt üksnes asja maakohtule uueks läbivaatamiseks saata.¹⁰¹

⁹² Samas, p 19. Vt ka Euroopa Kohtu 2. aprilli 2009. a otsus kohtuasjas nr C-523/07, p 48.

⁹³ Samas, p 19. Vt ka Euroopa Kohtu 23. detsembri 2009. a otsus kohtuasjas nr C-403/09, p 42.

⁹⁴ Samas, p 20. Vt ka Euroopa Kohtu 2. aprilli 2009. a otsus kohtuasjas nr C-523/07, p 48.

⁹⁵ Samas, p 21.

⁹⁶ RKTko 28.10.2019, [2-16-122860/45](#).

⁹⁷ RKTkm 02.10.2019, [2-18-6663/33](#)

⁹⁸ RKTko 28.10.2019, [2-16-122860/45](#), p 15. Vt ka RKTko 11.04.2018, [2-15-8191/82](#), p 11; RKTko 03.06.2015, [3-2-1-175-14](#), p 13.

⁹⁹ Samas, p 15. Vt ka RKTko 19.12.2018, [2-14-58411/148](#), p 15.5.

¹⁰⁰ Samas p 15.

¹⁰¹ RKTkm 02.10.2019, [2-18-6663/33](#), p 8.

2.2.9. Apellatsioonkaebuse menetluse võtmisest keeldumine ([2-18-6718/49](#)¹⁰² ja [2-18-6663/33](#)¹⁰³)

Hagejad palusid mõlemas asjas apellatsioonkaebuses maakohtu otsuse tühistamist ja asja saatmist maakohtule uueks läbivaatamiseks, kuid ei märkinud, millist ringkonnakohtu otsust taotlevad. Ringkonnakohtud leidsid, et kui puudub apellatsioonkaebuse ese ehk selgelt väljendatud taotlus, ei saa ringkonnakohus otsustada isegi seda, kas ta saab ise teha uue otsuse või asi on vaja saata maakohtule uueks läbivaatamiseks. Samuti märkis ringkonnakohus mõlemas lahendis, et apellatsioonimenetluse iseseisvaks eesmärgiks ei saa olla asja maakohtule tagasisaatmine.¹⁰⁴

Mõlemas asjas asus tsiviilkolleegium seisukohale, et apellatsioonkaebusest nähtub piisavalt selgelt, millist ringkonnakohtu lahendit hageja taotleb ning ringkonnakohtul ei olnud seepärast TsMS § 637 lg 2 ja § 633 lg 2 p 2 alusel õigust keelduda apellatsioonkaebuse menetlemisest.¹⁰⁵ Kolleegium on varem leidnud, et kui kostja apellatsioonkaebus ei vasta TsMS § 633 lg 2 p 2 nõudele, kuna selles ei ole sõnaselgelt märgitud, et kostja soovib hagi rahuldamata jätmist, saab seda järeldada apellatsioonkaebuse taotlusest kostja kohta tehtud hagi rahuldav maakohtu otsus tühistada.¹⁰⁶ Samuti on kolleegium varem rõhutanud, et kaebuse menetlemisest saab keelduda üksnes sellise TsMS §-st 633 tuleneva puuduse korral, mis takistab menetlust.¹⁰⁷

Kolleegium selgitas, et olukorras, kus hageja on esitanud apellatsioonkaebuse maakohtu otsuse peale, millega jäeti hagi rahuldamata, saab hagi rahuldamise soovi eeldada apellatsioonkaebuse taotlusest tühistada hagi rahuldamata jättev maakohtu otsus ning seega ei ole eesmärgiks ainult asja maakohtule tagasi saatmine.¹⁰⁸

¹⁰² RKTkm 02.10.2019, [2-18-6718/49](#).

¹⁰³ RKTkm 02.10.2019, [2-18-6663/33](#).

¹⁰⁴ RKTkm 02.10.2019, [2-18-6718/49](#), p 5; RKTkm 02.10.2019 [2-18-6663/33](#), p 4.

¹⁰⁵ RKTkm 02.10.2019, [2-18-6718/49](#), p 9.

¹⁰⁶ RKTkm 02.10.2019, [2-18-6663/33](#), p 8. Vt ka RKTko 19.12.2013, [3-2-1-159-13](#), p 14.

¹⁰⁷ RKTkm 09.02.2010., [3-2-1-168-09](#), p 18.

¹⁰⁸ RKTkm 02.10.2019, [2-18-6663/33](#), p 9.

LISA 1

Riigikohtu tsiviilkolleegiumi lahendid 01.09 – 31.12.2019

Jrk nr	Kuupäev	Asja nr	Sisu
1	11.09.2019	2-18-4182/35	Brüsseli I (uues sõnastuses) määrus. Müügilepingut puudutavate nõuete kohtualluvus.
2	11.09.2019	2-16-19005/66	Hüvitisnõuded kaasomandi osa kasutamise eest ja enam makstud fassaaditööde ja kommunaalkulude eest. Korteriomandi kasutamisest tulenev nõue.
3	24.09.2019	2-16-12328/138	Seltsingulepingu likvideerimise sätete kohaldamine abieluvälise kooselu puhul.
4	25.09.2019	2-17-8667/53	Lihtmenetluse asja menetlusse võtmise otsustamine ringkonnakohtus.
5	25.09.2019	2-16-461/173	Võõrandamisleping. VÕS § 1028 lg 1 kohaldamine.
6	26.09.2019	2-19-1366/20	Tervishoiuteenuse osutamise leping.
7	02.10.2019	2-17-11858/48	Taotlus tööõnnetuse tuvastamiseks eesmärgiga taotleda tövõimetuse hüvitist.
8	02.10.2019	2-18-6718/49	Apellatsioonkaebuse menetlusse võtmisest keeldumine.
9	02.10.2019	2-18-187/87	Kinkelepingu (või kinkelepingu iseloomuga lepingu) tagasivõitmise eeldused ja kehtetuks tunnistamine.
10	02.10.2019	2-17-19258/37	Ringkonnakohtu õigused apellatsioonkaebuse läbivaatamisel.
11	02.10.2019	2-18-6663/33	Apellatsioonkaebuse menetlusse võtmisest keeldumine.
12	09.10.2019	2-17-12566/53	Kindlustusleping.
13	09.10.2019	2-17-12712/24	Pärandvarasse kuuluva nõude aegumine - PärS § 119 lg 1 ja TsÜS § 166 lg 1 tõlgendamine.
14	09.10.2019	2-16-9434/88	Ühisvara jagamise nõude aegumistähtaeg pankrotimenetluses ja ühisvara jagamine selle tähtaja möödumisel.

15	14.10.2019	2-18-16992/57	Vanema hooldusõiguse äravõtmine ja lapsele eestkostja määramine.
16	16.10.2019	2-18-9790/18	Jaotuskava vaidlustamine täitemenetluses TMS § 109 alusel.
17	16.10.2019	2-15-12032/116	Esindaja menetluskulude kindlaksmääramine.
18	23.10.2019	2-17-131006/50	Valitseja õigus nõuda korteriomanikult enda kantud kulutuste hüvitamist (KOS alusel)
19	28.10.2019	2-16-122860/45	Helisalvestatud tunnistajate ütluste protokollimine.
20	30.10.2019	2-18-1521/36	Maakleritasu.
21	30.10.2019	2-11-24696/82	Võlgniku kohustustest vabastamise menetluse lõpetamine.
22	30.10.2019	2-17-13849/52	Nõue korteriühistu üldkoosoleku otsuse tühisuse tuvastamiseks.
23	31.10.2019	2-16-17699/65	Asja menetluse võtmise otsustamine ringkonnakohtus (riigilõiv).
24	06.11.2019	2-16-11901/64	Võla, kahjuhüvitise ja viivise nõue.
25	06.11.2019	2-16-11216/75	Osanike otsuste vaidlustamine.
26	11.11.2019	2-17-5713/68	Vaidlus kaasomandi esemes oleva ühiskasutuses olevate ruumide valdamise ja kasutamise üle.
27	12.11.2019	2-18-13609/17	Kinnisomandi üleandmise nõude tagamiseks kinnistusraamatusse kantav eelmärge.
28	13.11.2019	2-15-17822/110	Teabe ja dokumentide saamine pankrotimenetluses.
29	13.11.2019	2-19-1023/47	Teistmisavaldus.
30	13.11.2019	2-16-18957/51	Tagasivõitmine pankrotimenetluses.
31	13.11.2019	2-17-1078/66	Nõude tunnustamine pankrotimenetluses.
32	20.11.2019	2-16-10721/47	Lahtiste tingimustega leping.
33	21.11.2019	2-17-18470/32	Tagamisega tekitatud kahju hüvitamine.
34	22.11.2019	2-17-1725/117	Juhatuse liikme esindusõigus tehingu tegemisel.
35	27.11.2019	2-18-2364/43	Müügileping.

36	27.11.2019	2-18-10073/22	Korteriühistu üldkoosoleku otsuse vaidlustamine.
37	27.11.2019	2-17-18531/37	Menetluskulude jaotamine.
38	27.11.2019	2-17-6423/54	Kohustuse rikkumisest tulenev täitmisenõue korteriühistu vastu.
39	27.11.2019	2-17-6975/55	Juhatuse liikme õigus teha tehingut sihtasutuse nõukogu nõusolekuta (lojaalsus- ja hoolsuskohustusest tulenev esinduspiirang).
40	27.11.2019	2-16-17491/52	Fonogrammide kasutamise õigus registreeritud huvikooli õppeprotsessis teose esitajatele ja fonogrammitootjatele tasu maksmata.
41	04.12.2019	2-18-5278/51	Kahju hüvitamise nõue surma põhjustamise eest suurema ohu allikat valitsenud isikult VÕS § 1056 lg 1 alusel.
42	04.12.2019	2-15-13695/129	Kinkelepingust taganemine.
43	06.12.2019	2-17-12910/70	Lepingute hinnavahe hüvitamine VÕS 135 lg 1 alusel.
44	10.12.2019	2-19-4463/10	Kohtualluvus. Brüsseli I (uues sõnastuses) määruse kohaldamine tarbijakrediidilepingu puhul.
45	10.12.2019	2-17-11283/58	Notari õigus keelduda ametitoimingust.
46	10.12.2019	2-16-10632/78	Alusetult saadu väljamõistmise nõue.
47	11.12.2019	2-17-1722/31	Dokumentaalne tõend.
48	16.12.2019	2-16-124450/77	Lepingu kehtivuse tõendamine. Isiku nimel tahteavalduse andmine tema ID-kaarti ja PIN-koode kasutades.
49	18.12.2019	2-18-9203/29	Nõuete esitamine pankrotimenetluses.
50	18.12.2019	2-16-6665/90	KaMS § 9 lg 1 p 3 eesmärgid ja sisustamine.
51	18.12.2019	2-19-5903/67	Esialgne õiguskaitse perekonnaasjas. Brüsseli määrus II <i>bis</i> .
52	18.12.2019	2-18-13306/25	Kaasomandi lõpetamine.
53	18.12.2019	2-17-14925/50	Ringkonnakohtu otsuse resolutsioon ja põhjendused ei ole omavahel kooskõlas.
54	18.12.2019	2-17-10474/80	Osaühingu juhatuse liikme tagasikutsumise nõue.

55	18.12.2019	2-12-44594/264	Apellatsioonkaebuse esitamise tähtaja ennistamine. Riigi õigusabi taotluse lahendamine.
56	18.12.2019	2-17-16390/34	Apellatsioonkaebuse esitamise tähtaeg. Juriidilise isiku advokaaditasu kulu.
57	18.12.2019	2-17-15364/59	Nõue korteriühistu vastu kaasomandi hooldamata jätmise tõttu tekitatud kahju hüvitamiseks. (kuni 31.12.2017 redaktsioonide kohaldamine)
58	19.12.2019	2-18-1611/44	Ühisvara jagamine, kinnisomandi tekkimine igamise teel.